

## YURT DIŞI YATIRIM ÜLKE PROFİLİ

## A. İŞ ORTAMI VE POTANSİYEL ARZ EDEN YATIRIM ALANLARI

## 1. İş Ortamı

## a. Genel Ekonomik Göstergeler

| Kuzey Makedonya                                 | 2022<br>(Yıllık) | 2023<br>(Yıllık) | 2022/2023<br>%Değ. | 2023<br>(Ocak-<br>Aralık) | 2024<br>(Ocak-<br>Aralık) |
|-------------------------------------------------|------------------|------------------|--------------------|---------------------------|---------------------------|
| GSYİH (Cari Fiyatlar -Milyar \$) <sup>(*)</sup> | 14,1             | 14,8             | 4,9                | 14,8                      | 16,6                      |
| GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar %)                 | 2,1              | 1,1              | -                  | 1,1                       | 2,7                       |
| Kişi Başına Düşen GSYİH (CariF.\$)              | 7.658            | 8.074            | 5,4                | 8.074                     | 9.048                     |
| Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)              | 14,2             | 9,4              | -                  | 9,4                       | 3,5                       |
| İşgücü (kişi)                                   | 808.078          | 791.647          | -2,03              | 791.647                   | 792.779                   |
| İşsizlik Oranı (%)                              | 14,4             | 13,1             | -                  | 13,1                      | 12,4                      |
| Cari İşlemler Dengesi (milyon \$)               | -864,78          | 56,57            | -111,4             | 56,57                     | -374,39                   |
| İhracat (Milyar \$)                             | 8,73             | 8,99             | 3,1                | 8,99                      | 8,43                      |
| İthalat (Milyar \$)                             | 12,76            | 12,06            | -5,5               | 12,06                     | 11,97                     |

(\*) GSYH verileri 2022 ve 2023 yılı için 1\$ = 56,5 MKD, 2024 yılı için 1\$ = 57,1 MKD üzerinden hesaplanmıştır.

## b. İş Ortamına İlişkin Genel Göstergeler

## - Dünya Bankası “Doing Business 2020” Raporu Ülke Bilgileri

| İş Yapma<br>Kolaylığı | İş<br>Kurma | İnşaat<br>İzinleri | Elektrik<br>Bağlatma | Taşınmaz<br>kayıd | Kredi<br>Alma | Düşük<br>paylı<br>ortakların<br>korunması | Vergi<br>ödeme | Dış<br>Ticaret | Sözleşme<br>İfası | İflas<br>Kararı |
|-----------------------|-------------|--------------------|----------------------|-------------------|---------------|-------------------------------------------|----------------|----------------|-------------------|-----------------|
| 17                    | 78          | 15                 | 68                   | 48                | 25            | 12                                        | 37             | 32             | 47                | 30              |

Dünya Bankası tarafından yayımlanan son rapor olan “Doing Business 2020” raporunun esas aldığı dönemde (Nisan 2018-Nisan 2019 arasında) Kuzey Makedonya iş yapma kolaylığı açısından 190 ülke içerisinde 17’nci sırada yer almıştır. Sıralamadaki bu konumuyla Kuzey Makedonya, Balkanlar’daki en başarılı ülke durumundadır. Bu çerçevede, Balkan ülkeleri arasında iş yapma kolaylığı sıralamasında Kuzey Makedonya’nın ardından Slovenya 37’nci, Sırbistan 44’üncü, Karadağ 50’inci, Hırvatistan 51’inci, Romanya 55’inci sırada yer almaktadır.

## c. Şirket Kurulumuna İlişkin Mevzuat

## - Şirket Kurmak

Kuzey Makedonya’da şirket faaliyetlerini düzenleyen temel kanun olan Şirketler Kanunu 2004 yılında yürürlüğe girmiştir. Şirketler Kanunu, şirket türlerini, şirket kurma ve faaliyet koşullarını ve süreçlerini belirler. Yabancı yatırımcılar Makedon vatandaşlarıyla aynı haklara sahiptir. Yabancı yatırımcılar için aleyhte veya lehte ayrıcalıklı bir düzenleme bulunmamaktadır. Şirketler Kanunu, beş tür şirket

tanımlamaktadır: Kollektif Şirket, Komandit Şirket, Limited Şirket, Anonim Şirket ve Hisseli Komandit Şirket.

Kuzey Makedonya’da 2006 yılında tüm şirket kayıtlarını yapmak ve ticaret sicilini tutmak üzere Merkezi Kayıt (Central Register) oluşturulmuştur. Merkezi Kayıt, “Tek Durak Hizmet Sistemi” ilkesine göre çalışmakta olup, şirket kurulumuna dair tüm işlemler Merkezi Kayıt tarafından gerçekleştirilmektedir. 2014 yılında getirilen bir düzenleme ile şirket kurulumuna ve sonrasında şirket bilgilerinde değişiklik yapılmasına ilişkin başvuru ve işlemler, Merkezi Kayıt idaresi tarafından yetkilendirilmiş mali müşavirler/avukatlar tarafından yürütülmektedir. Şirket kayıt işlemleri ücretsiz olmakla birlikte, mali müşavirler firmalara kendilerinden en az 3 ay süreyle hizmet alınmasına yönelik sözleşmeler imzalatmaktadır.

Öte yandan, muhasebe hizmetlerinin bedeli aylık en az 3.000 Makedon Denarı (yaklaşık 50 Avro) olup, şirketin büyüklüğü ve işlem sayısına göre artmaktadır. Esasen şirket kurulum sürecinde verilen danışmanlık, belgelerin tercüme giderleri, ana sözleşmenin yazılması vb. işlemler dâhil şirket kurulum giderleri yaklaşık 500 Avro tutmaktadır.

Şirket kurma sürecinde ilk olarak, alternatif üç şirket unvanı seçilir. Bu unvanlardan Ticaret Sicili’nde daha önce kaydedilmemiş olan biri belirlenip rezerve edilir. İkinci olarak, şirket ana sözleşmesi imzalanır. Ana sözleşmede, ortaklık yapısı, şirketin yürüteceği faaliyetler ve meslek grubuna ait NACE kodu belirtilir; şirketin tescilli merkez adresi yazılır; ortakların adresleri ve meslekleri gibi bilgiler, atanan şirket müdürü, şirket sermayesi ve ödeme zamanı belirtilir.

Şirket kuruluş sermayesi en az 5.000 Avro olup; bu sermaye, kuruluşta veya şirketin kaydı yapıldıktan sonra en geç bir yıl içinde ödenebilir. Şirket kurma işlemleri için ortakların (tercümesi yeminli tercüman tarafından yapılmış) pasaport örnekleri gereklidir. Yetkili mali müşavirler/avukatlar bu belgelerle internet üzerinden şirket kurma başvurularını yaparlar. Böylelikle her tür şirket başvurudan 4 saat sonra (fiilen bir veya iki gün içinde) kurulabilir. Merkezi Kayıt, kurulan şirketi Ticaret Siciline kaydeder; şirkete özel bir şirket kimlik numarası verir; Kamu Gelirleri Ofisinden şirkete vergi numarası alır; şirketin banka hesabını kaydeder. Kurulan her şirkete ayrıca kamu kurumlarındaki işlerini internet üzerinden yürütmeleri için bir elektronik sertifika verilir.

Kayıt olan şirketler aşağıdaki işlemleri yerine getirmelidir:

- Banka hesabını etkinleştirmek,
- KDV numarası almak için Kamu Gelirleri Ofisine kaydolmak (KDV mükellefiyet başvurusu yapılırken Kamu Gelirleri Ofisine mutlaka ofis kira sözleşmesi de verilir),
- Şirket çalışma saatlerini Merkezi Kayıtta kaydettirmek,
- Ekonomi ve Çalışma Bakanlığı ile Sosyal Politika, Demografi ve Gençlik Bakanlığı Çalışma Müfettişliğine şirketin faaliyete başladığına dair bildirim yapmak,
- Yabancı yatırımlar için yabancı yatırımı Merkezi Kayıt içinde kaydettirmek. Kaydın şirket sermayesi yatırıldıktan/ödedikten sonra en geç 60 gün içerisinde yapılması gereklidir. Şirketin yabancı yatırımcı olarak kaydolabilmesi için şirket ortaklarının en az %10 hisse payına ve karar verme hakkına sahip olması gerekir. Eğer şirket ortaklarından biri %5 hisse payı/mevduat hakkına sahipse, bu ortağın yabancı yatırımcı olarak kaydolması mümkün değildir.

#### - Şube Açmak:

Kendi ülkesinin Ticaret Sicilinde kayıtlı bir şirket Kuzey Makedonya’da şube açabilir. Şube, ana şirketin adını ve adresini kullanabilir; ana şirketle aynı faaliyetleri ana şirket adına yürütebilir. Bu çerçevede, ana şirket, şubesinin faaliyetlerinden tam olarak sorumludur. Kuzey Makedonya’da birden fazla şube açılırsa Ticaret Sicili’nde bir ana şube belirlenmesi zorunlu olup, diğer şubelerin unvanında merkez şubenin unvanına yer verilmek zorundadır. Şahıs şirketi olan yabancı şirketler, Kuzey Makedonya’da sadece bir

adet şube kurabilir.

Şube açmak için yetkili mali müşavirler/avukatlar aracılığıyla Merkezi Kayıta başvurulmalıdır. Başvuruda aşağıdaki belgeler gereklidir:

- Şirketin kuruluş tarihi ve ortaklarını gösteren Ticaret Sicili kaydı örneği (tarihi üç aydan eski olmayacak şekilde)
- Şirketin imza sirküleri (noter onaylı nüshasıyla birlikte ve tarihi üç aydan eski olmayacak şekilde)
- Şirketin ana sözleşmesinin apostilli örneği
- Şirketin yetkili organlarının aldığı şube açma kararı
- Şube işlerini yürütecek yetkililerin listesi
- Ana şirket ülkesi yetkili otoritelerince düzenlenmiş şirket kredi derece belgesi
- Şubenin yürüteceği faaliyetlerin tanımı
- Vergi levhası (mali müşavir imzalı)
- Kurumlar vergi beyannamesi (mali müşavir imzalı)

#### - **Temsilcilik Açmak:**

Yabancı şirketler Kuzey Makedonya’da temsilcilik ofisi açabilir. Temsilcilik ofisinin tüzel kişiliği yoktur. Temsilcilik ofisi, sadece araştırma yapma, bilgi toplama gibi faaliyetler yürütebilir; ticari faaliyetler yürütemez. Temsilcilik ofisi, Merkezi Kayıta bulunan yabancı şirketlerin temsilcilik ofislerine ait sicil bölümüne kaydedtirilmelidir. Kayıt için aşağıdaki belgeler gereklidir:

- Şirketin adı, kayıt adresi ve yürütülecek faaliyetleri içeren başvuru belgesi
- Ana şirketin sicil kaydının onaylı örneği
- Şirket yetkili organlarının aldığı temsilcilik ofisi açma kararı ve temsilcilik ofisine bir idarecinin atanmasına dair karar
- Temsilcilik ofisi yöneticisinin pasaport fotokopisi
- Temsilcilik ofisinin çalışma programı
- Şirketin temsilcilik ofisinin faaliyetlerinden doğacak tüm sorumlulukları kabul ettiğine dair noter onaylı beyanı

Merkezi Kayıt, başvurudan itibaren 5 gün içinde kararını verir.

#### - **Çalışma İzni:**

Kuzey Makedonya’da yabancıların çalışabilmesi için öncelikle çalışma izni ve oturma izni alınması gereklidir. Çalışma ve oturma izni başvurusu, işveren veya vekâleten avukat tarafından İçişleri Bakanlığı Yabancılar Şubesi’ne yapılır. İçişleri Bakanlığı, çalışma izni dosyasını Çalışma Ajansı’na gönderir. Çalışma Ajansı, çalışma vizesini onayladıktan sonra İçişleri Bakanlığı’na iletir ve oturma iznini Bakanlık düzenler. Oturma izni 1 yıl süre için verilir.

Oturum onaylandıktan sonra noter onaylı ev kira sözleşmesi yapılmalıdır. Çalışma ve oturma izni başvurusu için aşağıdaki evraklar gereklidir:

- Pasaport
- Adli sicil belgesi: Türkiye’den apostilli olmalı ve belgede “adli sicil kaydı ve adli sicil arşiv kaydı yoktur” ibaresi mutlaka yazılı olmalıdır.
- Diploma: Noter onaylı olmalıdır.
- Sigortalılık tescil ve hizmet kaydı tespit bilgileri: E-devletten çıktı alınmışsa mutlaka SGK İl/İlçe Müdürlüğü’nden imzalı ve mühürlü olmalıdır.
- Kuzey Makedonya’da istihdam sözleşmesi
- Açıklama yazısı (yabancı çalışan istihdamının gerekçesi)
- Sertifikalar (varsa çalışanın işe alındığı alana özel sertifikaları)

Tamir/bakım/montaj gibi geçici mahiyetteki işler için Çalışma Ajansına bildirimde bulunularak, tasdik

evrakı düzenlenir. Çalışma Ajansının başvuru uygun görmesi halinde, bir yıl içinde en fazla 60 gün çalışma izni verilir. Çalışma Ajansı başvuru reddetme hakkına da sahiptir. Bildirim ile birlikte aşağıdaki evrakların sunulması gereklidir:

- Gelecek olan çalışanların pasaportları
- Türkiye'deki sigortalı işe giriş bildirgeleri
- İş sözleşmesi: Sözleşmenin içeriğinde mutlaka Kuzey Makedonya'da hangi müteahhit veya yatırımcı firmada iş yapılacağı ve iş adresi/yeri belirtilmelidir (noter tasdikli Makedonca çevirisiyle birlikte).
- Türkiye'den gelecek olan çalışanların listesi: Kuzey Makedonya'da kalacakları adres mutlaka yazılmalıdır.
- Günlük iş planı (Kalınacak süre ve bu süre içinde yapılacak işe ilişkin açıklama)

#### - **Şirket Feshi:**

Şirketler iki şekilde feshedilebilir: Ortakların feshetme kararıyla veya mahkeme kararıyla iflas. Ortakların şirketi feshetme kararı almaları durumunda, bu karar Ticaret Siciline kaydedilir. Başvuru üzerine Sicil Mahkemesi tarafından bir "tasfiye memuru" atanır. Tasfiye memuru daha sonraki süreçte şirketi yönetir. Tasfiyeye ilişkin olarak, 15 gün ila 30 gün arasında askıda kalacak bir tasfiye ilanı yayımlanır. Alacaklıların alacakları ve vergi yükümlülükleri ödendikten sonra şirketin kalan varlıkları ortaklara şirket ana sözleşmesine uygun olarak dağıtılır. Tasfiye edilen şirket Ticaret Sicilinden silinir, ancak şirketin belgeleri 10 yıl süreyle saklanır. Şirket fesih işlemleri 5-6 aydan birkaç yıla kadar değişen süreler alabilir.

### **c. Vergi Uygulamaları**

#### - **Vergi İdaresi:**

Kuzey Makedonya'da vergi idaresi Kamu Gelirleri Ofisi tarafından yürütülür.

#### - **Beyanname:**

Vergi beyannameleri Kamu Gelirleri Ofisine verilir. Şirket, yürüttüğü işlemlere bağlı olarak, aylık veya üç aylık vergi mükellefidir. Aylık veya üç aylık vergi mükellefi olma kararı Kamu Gelirleri Ofisi tarafından verilir. Kamu Gelirleri Ofisi şirkete vergi mükellefiyeti kararnamesi gönderir. Yılsonu bilançosu ise bir sonraki yılın en geç 28 Şubat tarihine kadar, yazılı şekilde, Kuzey Makedonya Cumhuriyeti Merkez Sicil Kurumuna teslim edilir. Yılsonu bilançosunun elektronik olarak teslim edilebileceği son tarih 15 Mart'tır. Şirketin üç yıldan daha fazla süreyle yılsonu bilançosunu teslim etmemesi durumunda, Sicil Kurumunun tavsiyesi üzerine firmanın kaydı ticari sicilden silinir.

#### - **Muhasebe Kayıtları:**

Şirketlerin yılsonunda finansal raporlarını, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS) kurallarına uygun olarak hazırlamaları gerekmektedir. Finansal raporları ancak yetkilendirilmiş mali müşavirler düzenleyebilir. Ancak, uygulamada, UFRS konusunda bilgili mali müşavirlerin az olması ve UFRS ile ilgili mevzuatın yorumlanmasındaki farklılıklar nedeniyle zaman zaman sıkıntılar yaşanmaktadır.

#### - **Amortisman:**

Duran varlıkların amortismanı, belirlenen amortisman oranlarına, UFRS tarafından ortaya konulan muhasebe standartlarına ve firmanın yöntemle ilgili politikasına göre yapılır.

#### - **Kurumlar Vergisi:**

Kuzey Makedonya'da yerleşik şirketler, ülke içindeki ve dışındaki faaliyetlerinden doğan yıllık kâr üzerinden Kurumlar Vergisi öderler. Dağıtılmayan kârlar ile Kuzey Makedonya'da yerleşik tüzel kişilere dağıtılan kârlar Kurumlar Vergisinden muaf tutulur. Kurumlar Vergisi oranı %10'dur ve sabittir; kâr arttıkça vergi oranı artmaz.

Verginin iki farklı matrahı olup, her bir matrah için ayrı vergi beyannamesi verilir. Matrahın ilki, vergilendirilebilir harcamalar ve düşük gösterilen gelirlerden vergi indirim ve istisnaları düşülerek bulunan miktardır. Şirketin kâr veya zarar etmesine bağlı olmaksızın bu miktar üzerinden yıllık olarak vergi ödenir. Kurumlar Vergisinin ikinci matrahı, gerçek kişilere ve yurt dışında yerleşik tüzel kişilere dağıtılan kâr miktarıdır. Dağıtılan kâr, ödeme anında vergilendirilir.

Bir önceki yıl için hesaplanan Kurumlar Vergisi miktarı perakende fiyat endeksindeki artışa göre güncellenip 12 ile bölünerek, içinde bulunulan yılda ödenecek aylık peşin vergi miktarları hesaplanır. Serbest bölgelerde yerleşik şirketler, faaliyete geçtikleri tarihten itibaren 10 yıl süreyle Kurumlar Vergisinden muaftır.

Basitleştirilmiş vergi rejimine göre bir önceki yılda geliri 3 milyon Makedon Denarı'nı (yaklaşık 50.000 Avro) geçmeyen şirketler (bankalar, finans, sigorta, şans oyunları ve eğlence sektörlerindeki şirketler hariç) Kurumlar Vergisinden muaftır. Bir önceki yılda geliri 3.000.001 ile 6.000.000 Makedon Denarı arasında olan şirketler, önceki yıla ait toplam gelirinin %1'i oranında vergi hesaplar ve öder.

Yurt dışında yerleşik tüzel kişilere yapılan belirli ödemelerde stopaj vergisi kesintisi yapılır ve bu kesinti, ödemeye eşzamanlı olarak vergi idaresine yatırılır. Kâr payları, faiz, royalty, danışmanlık hizmetleri, sigorta gibi hususlardaki ödemeler, stopaj vergisine tabi ödeme türleri arasındadır. Stopaj vergisi oranı %10'dur ve brüt gelir üzerinden hesaplanır. Öte yandan, ülkemiz ile Kuzey Makedonya arasında Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması mevcut olup, stopaj vergisi bu anlaşma kurallarına göre uygulanır.

#### - **Özel Tüketim Vergisi:**

Avrupa Birliği'nin (AB) 92/12/EEC sayılı Özel Tüketim Vergileri Direktifine uygun olarak hazırlanan Tüketim Vergisi Kanunu'na göre, petrol, tütün ürünleri, alkol ve alkollü içkiler ile binek araçların tüketimi Özel Tüketim Vergisine tabidir. Özel Tüketim Vergisi, vergiye konu ürünlerin Kuzey Makedonya'da üretilmesini veya Kuzey Makedonya'ya ithalini müteakiben uygulanır. Özel Tüketim Vergisi'nin sorumlusu satış ruhsatına sahip olan kişidir. Özel Tüketim Vergisi aylık olarak hesaplanır ve ödenir.

#### - **Şahsi Gelir Vergisi:**

Kuzey Makedonya'da şahsi gelir vergisi oranı %10'dur. Şahsi Gelir Vergisi Kanunu gereğince bireyler, bir takvim yılı içinde yurt içinde ve yurt dışında çeşitli faaliyetlerden edindikleri net kazançları (vergiden istisna tutulan kazançlar hariç) üzerinden gelir vergisi öderler. Vergiye tabi kazançlar; maaş ve ücretler, bireysel çalışmalardan elde edilen gelirler, gayrimenkullerden elde edilen gelirler, fikri mülkiyet haklarından kaynaklanan kazançlardır.

Kuzey Makedonya Vergi Kanunu'na göre şahsi gelir vergisi dâhil sigorta prim tutarının tamamını ödeme yükümlülüğü işverene aittir. Ayrıca, prim tutarının ayrı ayrı ödenmesi mümkün olmayıp, ödemenin bir bütün halinde, takip eden ayın en geç 15'ine kadar yapılması gerekmektedir.

#### - **Katma Değer Vergisi:**

Kuzey Makedonya'da yapılan satışlar ve ithal edilen ürünler üzerinden Katma Değer Vergisi (KDV) alınır. Kuzey Makedonya'da iş yapan tüzel kişiler ve gerçek kişiler KDV yükümlüsüdür ve bunların KDV için ayrıca kayıt olması gerekir. KDV yükümlüsü olmak için yıl içindeki vergiye konu satış tutarının veya yeni faaliyete başlayan şirketlerde tahmini yıllık vergiye tabi kazancın 2.000.000 Makedon Denarı'nı geçmesi gerekir. Küçük işletmeler her takvim yılı başında KDV yükümlüsü olarak kayıt olup olmama konusunda tercih hakkına sahiptir. KDV kaydı yaptırmamayı tercih edenler, nihai tüketici gibi vergiye tabi tutulurlar ve KDV iadesinden yararlanamazlar.

Genel KDV oranı %18 iken, bazı ürünler için %5 tercihli KDV oranı uygulanır. Tercihli oran uygulanacak

ürünler, insan gıdaları, rafine ve rafine edilmemiş sofralık yağlar, şişelenmiş içme suyu, konaklama hizmetleri, konutların inşaatından itibaren 5 yıl içindeki ilk kez satışları, gazete, dergi, kitap gibi basılı yayınlar, tohum ve fideler, gübreler, bitki koruma ürünleri, tarım makineleri, tıbbi cihazlar ve eczacılık ürünleri, bilgisayar donanımı ve yazılımı, elektrik-su- ısıtma hizmetleri, pelet sobaları ve kazanları, güneş enerjisi sistemleri, yolcu taşımacılığı, kamusal temizlik ve atık yönetimi hizmetleridir. Ayrıca, 2021 yılı başından itibaren restoranlar için yerinde tüketim, catering ve paket teslim hizmetlerinde KDV oranı, yiyecek ve içecek (alkollü içecekler hariç) kalemlerinde %10 olarak uygulanmaktadır.

KDV mükellefleri, KDV'ye tabi yıllık satışları 25 milyon Makedon denarının üzerindeyse her ay, bu miktarın altındaysa üç ayda bir KDV ödemekle yükümlüdür. KDV mükellefiyeti zorunlu olmayıp, gönüllü olarak KDV kaydı yaptıranlar yıllık olarak KDV öderler. KDV beyannamesinin ilgili vergi dönemini müteakip 25 gün içinde verilmesi ve verginin ödenmesi gerekir. KDV, ithalat sırasında gümrük vergileriyle eşzamanlı olarak ödenir.

KDV iadesi gereken durumlarda, vergi mükellefi KDV iadesi talep edebilir veya gelecek KDV ödemelerinden indirebilir. Kamu Gelirleri Ofisi, KDV beyannamesinin verilmesini müteakip 30 gün içinde KDV iadesini öder; ancak, bu konudaki uygulamada zaman zaman sorunlar yaşanmaktadır.

#### **d. Sosyal Güvenlik Uygulamaları**

Kuzey Makedonya'da istihdam ilişkisi, Çalışma İlişkileri Kanunu'na uygun olarak yapılan bir bireysel istihdam sözleşmesiyle düzenlenir. Sözleşmede, sözleşme taraflarının isimleri, işe başlama tarihi, işçinin görevleri ve işin yürütüleceği yer, iş süresi, çalışma saatleri, tatiller ve diğer izinler, ücret ve ödeme süresi ile çalışma koşullarını belirleyen genel mevzuatın listesi bulunmalıdır.

2025 yılı Ocak ayı itibarıyla Kuzey Makedonya'da ortalama brüt aylık ücret 64.697 Makedon Denarı (yaklaşık 1052 Avro), ortalama net aylık ücret 42.952 Makedon Denarı (yaklaşık 698 Avro) olmuştur. Asgari ücret ise Mart 2025 itibarıyla net 24.379; brüt 36.037 Makedon Denarı'dır (net yaklaşık 396 Avro; brüt 586 Avro).

Ücret, aylık olarak veya daha kısa sürelerle ödenebilir. Sosyal güvenlik payları ve gelir vergisi, ücret ödenirken işveren tarafından brüt maaştan kesilir ve ilgili yerlere ödenir. Yürürlükteki sosyal güvenlik ödemeleri, brüt maaşın %28'ine tekabül etmektedir. Bunlar:

- %18,8 emeklilik ve iş göremezlik sigortası
- %7,5 sağlık sigortası
- %1,2 işsizlik sigortası
- %0,5 mesleki sağlık sigortası

İşçi-İşveren İlişkileri Kanunu'na göre, aşağıdaki durumlarda iş sözleşmesi sona erdirilebilir:

- İşçi ve işverenin anlaşmasıyla,
- Belirli süreli istihdamda sürenin sona ermesiyle,
- Taraflardan birinin vefatı veya şirketin iflası durumunda,
- Mahkeme kararıyla,
- Taraflardan birinin yasal dayanaklarını açıkça belirttiği bir fesih bildirimiyle.

#### **- Çalışma Saatleri ve Fazla Mesai**

Çalışma İlişkileri Kanunu'na göre, tam zamanlı çalışma süresi haftada 36-40 saat arasında olabilir. Çalışma haftası kural olarak beş iş günü sürer. Özel sektörde Cumartesi günleri de çalışılabilmeyle birlikte, Pazar günleri alışveriş merkezlerindeki hariç tüm işyerleri kapalıdır. Riskli işlerde haftalık 36 saatten daha az bir çalışma süresi belirlenebilir. İşveren, tam zamanlı çalışmanın kayıtlarını tutmakla yükümlüdür.

Kanun’da belirtilen durumlarda işverenin talebi üzerine, çalışan fazla mesai yapmak zorundadır. Özel durumlar dışında fazla mesai, bir haftada en fazla 8 saat ve yılda en fazla 190 saat olabilir. Günlük çalışma süresi 10 saati geçemez. Yıl içerisinde, tam zamanlı iş saatinden 150 saat daha fazla çalışmış; diğer taraftan, 21 günden daha fazla işe gitmeme durumu yaşamamış olan çalışana işveren, mesai ücretinin yanında, ülkenin bir aylık ortalama maaşı tutarında bir ikramiye de ödemek zorundadır. İşveren, fazla mesainin ayrı bir kaydını tutmak ve fazla mesai çalışma saatlerini çalışanın maaşının aylık hesaplanmasında ayrı olarak belirtmekle yükümlüdür. İşveren, fazla mesai çalışmalarını başlatmadan önce Devlet İş Müfettişliği’nin Bölge Müdürlüğüne yazılı bildirimde bulunmak zorundadır.

## **2. Potansiyel Yatırım Alanları**

Kuzey Makedonya’da üretim teknolojisi eski, girişimci gücü zayıf, sermaye birikimi ise yetersiz olduğundan, hemen hemen bütün sektörler potansiyel yatırım alanları olarak düşünülebilir.

Türk firmaları açısından fide/fidan yetiştirme, yaş meyve-sebze üretimi, büyükbaş besisi ve süt hayvancılığı, kanatlı eti üretimi, gıda işleme sanayi, otomotiv yan sanayi, bilişim teknolojileri, tekstil, deri, konfeksiyon sektörleri, ağaç işleme ve mobilya sanayi, her türlü makine imalat sanayi (montaj yatırımları), madencilik (mermer), inşaat malzemeleri, su arıtma cihazları, elektrik üretimi, doğalgaz iletim ve işletme ürünleri başlıca yatırım ve ticaret alanları olarak sıralanabilir. Hizmet sektöründe özel okul, otel, restoran/caf e yatırımları ile sağlık sektörleri de üzerinde durulabilecek alanlar arasındadır.

İki ülke arasındaki olumlu siyasi ilişkiler, yabancı yatırım ve ticari ilişkileri özendirici hükümet, Ülkemizle yapılan Serbest Ticaret Anlaşması kapsamında sanayi mallarına sıfır gümrük vergisi uygulanması, Makedon ekonomisinin altyapı ve üstyapı yatırım ihtiyacı, ülkedeki düşük vergiler, AB/EFTA/CEFTA/Ukrayna ve ülkemiz ile imzaladıkları STA’lar kapsamında 650 milyonluk bir pazara gümrüksüz erişim imkanı, serbest bölgelerdeki cazip teşvikler, bölgede yükselmeye başlayan “Türkiye” ve “Türk Malı” imajı Kuzey Makedonya’da yatırım yapmayı destekleyen unsurlardır.

## **B. YABANCI YATIRIM MEVZUATI VE YATIRIM TEŞVİKLERİ**

### **1. Yabancı Yatırımlara İlişkin Ülke Mevzuatı**

#### **a. Genel**

Kuzey Makedonya Anayasası, yabancıların kanunlara uygun olarak mal edinmelerini, kazançlarını serbestçe yurt dışına çıkarmalarını ve Kuzey Makedonya vatandaşlarıyla eşit şekilde şirket kurabilmelerini garanti etmektedir. Yabancı yatırımları düzenleyen özel bir kanun bulunmamakta olup, yabancılar da Kuzey Makedonya vatandaşlarıyla eşit haklara sahiptir.

#### **b. Yabancı Sermayeye Yönelik Kısıtlamalar**

Yabancı sermayeye yönelik özel bir kısıtlama bulunmamaktadır.

#### **i) Yabancıların Gayrimenkul Edinmeleri**

Kuzey Makedonya Anayasası, yabancıların kanunlara uygun olarak mal edinmelerini garanti altına almaktadır. Ayrıca, en az 40.000 Avro değerinde bir konut satın alan yabancılara konutun mülkiyeti devam ettiği müddetçe ikamet izni verilmektedir.

Bununla birlikte, yabancı kişiler tarım arazisi satın alamazlar; sadece Kuzey Makedonya kanunlarına göre

kurulan bir şirket üzerine tarım arazisi satın alınabilir.

## **ii) Yabancı Sermayeli Şirketlere Uygulanan Ayrımcılıklar**

Yabancı sermayeli şirketlere yönelik bir ayrımcılık, özel bir kısıtlama bulunmamaktadır.

- **Şirket Kuruluşunda Ayrımcılık:** Şirket kuruluşunda yabancı kişiler/şirketler Kuzey Makedonya vatandaşları/şirketleriyle eşit durumdadır; herhangi bir ayrımcı uygulama yoktur.
- **Vergi Hukukunda Ayrımcılık:** Vergi hukukunda yabancı kişiler/şirketler için özel düzenlemeler, ayrımcı uygulamalar yoktur.
- **Yabancıların Serbest Dolaşımı:** Türk vatandaşları, Kuzey Makedonya'ya seyahatlerinde tek seferde 60 güne kadar vizeden muaftır. Ayrıca, 180 gün içinde en fazla 90 gün vizesiz olarak Kuzey Makedonya'da kalınabilir. Öğrenim ve çalışma gibi nedenlerle daha uzun süreli kalınması gerektiğinde vize almak gereklidir.



## 2. Yatırım Teşvik Mevzuatı

Kuzey Makedonya Ekonomiden ve Yatırımlardan Sorumlu Başbakan Yardımcılığı'nın Aralık 2022 verilerine istinaden yatırım teşvik sisteminin yapısı aşağıdaki tabloda özetlenmektedir:

|    | <b>TEDBİR</b>                                                                                                                                                                                                             | <b>FİNANSAL DESTEK</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <b>UYGULANMA SÜRESİ</b>                                                                                                                                        |
|----|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. | <b>Yeni istihdam için finansal destek</b>                                                                                                                                                                                 | Ödenen aylık net maaşın %20'si. Çalışan başına yıllık maksimum tutar 4.400 Avro'dur. Net asgari ücretten en az %50 daha fazla maaşı olan yeni istihdamlar için verilir.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Finansal destek 5 yıla kadar sürebilir.                                                                                                                        |
| 2. | <b>Kuzey Makedonya'da kayıtlı tedarikçilerle işbirliği kurulması ve geliştirilmesi için finansal destek</b>                                                                                                               | Mali destek, son yıldaki toplam üretim girdisinin %7,5'inin Kuzey Makedonya'da kayıtlı tedarikçilerden olması koşuluyla, tamamlanmış tedarikçilerin toplam değerinin %10'una tekabül etmektedir. Yıllık maksimum tutar 300.000 Avro. Teknolojik Sanayi Geliştirme Bölgeleri'ndeki firmalar yararlanabilir.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Finansal destek 5 yıla kadar sürebilir.                                                                                                                        |
| 3. | <b>Teknolojik araştırma ve geliştirme bölümleri kurulması için finansal destek</b>                                                                                                                                        | Endüstriyel araç ve gereçler, binalar ve arsalar için yatırım maliyetleri, sözleşme araştırmaları, teknik bilgiler, patentler, ek maliyetler ve araştırma projesi ile doğrudan ilgili diğer işletme maliyetleri için (malzemeler, sarf malzemeleri ve benzeri ürünler için) toplam onaylanabilir maliyetlerin %50'sine kadar verilir. Proje başına maksimum yardım 1.000.000 Avro'ya kadardır. (Firma üretici olmalıdır.)                                                                                                                                                                                                                      | Finansal destek 5 yıla kadar sürebilir.                                                                                                                        |
| 4. | <b>Kuzey Makedonya'ya önemli ekonomik çıkar sağlayan yatırım projeleri için finansal destek</b><br><b>En az 4.000.000 Avro ve en az 300 kişi yeni istihdamı olan yatırım</b><br><b>Veya en az 15.000.000 Avro yatırım</b> | Elde edilen:<br>1. Çalışanların maaşlarından ödenmiş kişisel gelir vergilerinin iadesi.<br>2. Ödenmiş gelir vergilerinin iadesi.<br>3. Son beş yılda gerçekleştirilmiş yatırım tutarının %10'u. Maksimum 1.000.000 Avro'ya kadar.<br>4. Net asgari ücretten en az %50 daha fazla maaş alan işçiler için işçi başına destek:<br>- 300 kişiye kadar istihdam için kişi başına 2.000 Avro<br>- 301'den 500'e kadar kişi başına 3.000 Avro<br>- 501'den 1.000'e kadar kişi başına 3.500 Avro<br>5. 1.001'den 2.000'e kadar kişi başına 4.000 Avro. Yatırım tutarına bağlı destek:<br>- Toplam onaylanabilir yatırım maliyetlerinin %50'sine kadar. | - 1. ve 2. destekler 10 yıla kadar sürmektedir.<br>- 3. destek 3 yıla kadar sürmektedir.<br>- 4. ve 5. destekler yıllık olarak tek sefere mahsus ödenmektedir. |
| 5. | <b>Sermaye yatırımlarının ve gelirlerinin büyümesi için finansal destek</b>                                                                                                                                               | Makine ve ekipman alımı veya faaliyet için ihtiyaç duyulan yapı ve araziye yönelik olarak gerçekleşen yatırımın %10'u oranında nakit destek verilir. Yıllık destek tutarı 1.000.000 Avro'yu, maksimum destek tutarı 5.000.000 Avro'yu aşamaz.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Destek yıllık olarak ödenir ve en fazla 5 yıla kadar sürebilir.                                                                                                |
| 6. | <b>Piyasa rekabetçiliğini arttırmak için finansal destek</b>                                                                                                                                                              | Onaylanabilir yatırım maliyetlerinin %10'u kadar finansal destek verilir. Yıllık destek tutarı 1.000.000 Avro'yu, maksimum destek tutarı 5.000.000 Avro'yu aşamaz.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Destek yıllık olarak ödenir ve en fazla 5 yıla kadar sürebilir.                                                                                                |

Söz konusu teşviklerden yararlanabilmek için aşağıdaki koşullara uyulmalıdır:

- Bir üretim faaliyeti yürütülmelidir.
- Geçen yıl, önceki 3 yıla göre (eğer faaliyete geçeli 4 yıldan daha kısa bir süre olmuşsa faaliyete geçtikten sonraki yıllara göre) gelir artışı sağlanmış olmalıdır.
- Geçen yıl içinde, önceki üç yılın ortalamasına göre (eğer faaliyete geçeli 4 yıldan daha kısa bir süre olmuşsa faaliyete geçtikten sonraki yılların ortalamasına göre) çalışan sayısı ortalaması artmış olmalıdır.
- Desteğe konu çalışanlar Kuzey Makedonya Cumhuriyeti vatandaşı olmalıdır.

Diğer taraftan, Kuzey Makedonya’da yatırımcılarımızın dikkatle değerlendirmesi gereken Teknolojik Sanayi Geliştirme Bölgelerinde (serbest bölgeler) yukarıda sayılanlara ek teşvikler uygulanmaktadır. Kuzey Makedonya’daki Teknolojik Sanayi Gelişme Bölgeleri aslında Türkiye’deki serbest bölge uygulamalarından farklı olarak, seçilmiş bazı sektörlerde sadece üretim yapılması üzerine tasarlanmıştır.

Söz konusu bölgelerde sadece ticari faaliyette bulunacak firmalar çalışmamakta, bu bölgelerde yapılacak üretimin de iç piyasa yerine ihracata yönelik olması gerekmektedir. Bu bölgelerde yüksek teknolojiye sahip yatırımlara izin verilmektedir.

Teknolojik Sanayi Geliştirme Bölgesi (Technological Industrial Development Zone) olarak adlandırılan Kuzey Makedonya serbest bölgelerinde yukarıda sayılan teşviklere ilave olarak aşağıdaki teşvikler uygulanmaktadır:

- Kurumlar vergisi ile gelir vergisinden 10 yıl boyunca muafiyet sağlanmaktadır.
- Bölgedeki yatırımcılar hammadde, makineler ve parçaları ve ilgili ürünler için KDV ve gümrük vergilerinden muaf tutulmaktadır.
- Bölgedeki araziler çok düşük fiyatlarla ve 50 yıllık uzun dönemli kiralama (leasing) imkanı ile yatırımcılara sunulmakta, bu sürenin 99 yıla kadar uzatılabilmesi mümkün bulunmaktadır.
- Bölgede yatırım yapan firmalar için gerekli altyapı hizmetleri (doğal gaz, su, kanalizasyon ve elektrik) ilgili vergilerden muaf olarak sağlanmaktadır.
- Yatırımcılar inşaat izinleri konusunda ödenmesi gereken ücretlerden de serbest bölgelerde muaf bulunmaktadır.
- Bölgede Gümrük Müdürlüğü mevcuttur.
- Ancak, serbest bölgedeki bir şirketin yararlanabileceği teşvik miktarı şirketin toplam yatırım tutarının %50’sini geçemez. Yapılan yatırım tutarının %50’si kadar teşvik uygulanmasından itibaren serbest bölge dışındaki şirketler gibi vergiye tabi olunur.

## **C. KUZEY MAKEDONYA’DAKİ TÜRK YATIRIMLARI**

### **1. Önde Gelen Yatırımlar ve Sektörler Hakkında Bilgilendirme**

Türkiye ile Kuzey Makedonya arasındaki ticarî ve ekonomik işbirliğinin geliştirilmesine yönelik yoğun çalışmalar neticesinde ülkedeki Türk yatırımları özellikle son 10 yıllık dönemde hızla artmıştır. Kuzey Makedonya Merkez Sicili 2024 yılı kayıtlarına göre ülkede ortaklarından en az biri Türk vatandaşı olan toplam 1.932 adet Türk sermayeli firma bulunmaktadır. Bu firmaların gerçekleşen ve planlanmış olan toplam yatırım tutarı 1,6 milyar Doların, toplam çalışan sayısı 10.000 kişinin üzerindedir.

Türk firmalarının bankacılık, sigortacılık, eğitim, sağlık, inşaat, yenilenebilir enerji, tarım ve hayvancılık, gıda, tekstil ve konfeksiyon, perakende ticaret ve turizm gibi farklı sektörlerde yatırımları bulunmaktadır.

Yatırımcı firmalarımız arasında Halkbank, Halk Sigorta, Cevahir Gurup, TAV Havalimanları, Süttaş, Limak İnşaat, Acıbadem-Sistina Hastanesi, Sante Plus & Avrupa Göz Hastanesi, Fimar Mermer, LC Waikiki, Koton, De Facto, Kiğılı, Aselsan, Teknopanel, Şahterm gibi önemli markalarımız yer almaktadır.

Türk girişimcilerinin Kuzey Makedonya’da son dönemde gerçekleştirdiği yatırımların, ülke sanayisinin gelişmesine ve istihdamın artırılmasına katkı sağlayan yatırımlar olduğu görülmektedir. Bu çerçevede, otomotiv kablo demeti üretimi sektörünün önde gelen firmalarından “Çağatay Kablo San. ve Tic. A.Ş.” 2018 yılı Haziran ayında; “Murat Ticaret Kablo Sanayi A.Ş.” ise 2019 yılı başlarında Üsküp Birinci Teknolojik Sanayi Geliştirme Bölgesinde faaliyet göstermeye başlamışlardır.

Otomotiv sanayisine yedek parça üreten “Pürplast Poliüretan Plastik Kimya San. ve Tic. A.Ş.”, Ekim 2019’da Teknolojik Sanayi Geliştirme Bölgeleri Müdürlüğü’yle 5 milyon Avro değerinde bir yatırım sözleşmesi imzalamıştır. Firma tarafından Üsküp İkinci Teknolojik Sanayi Geliştirme Bölgesi’nde kurulan fabrika üretime başlamıştır.

Şahterm firması, Kuzey Makedonya’da 50 milyon Avro tutarında yatırım yapmak amacıyla Teknoloji ve Sanayi Kalkınma Bölgeleri İdaresi ile sözleşme imzalamıştır. Firma ısıtma sistemleri, beyaz eşya ve ev aletleri tasarımı ve üretimi konusunda 40 yıllık bir deneyime sahip olup müşterileri arasında dünya çapında bilinen Whirpool, Amica, Gorenje, Beko ve Candy markaları yer almaktadır.

Mersin’de yerleşik “Teknopanel A.Ş.” isimli sandviç panel ve ısı yalıtım ürünleri üreticisi firma da Üsküp Birinci Teknolojik Sanayi Geliştirme Bölgesi’nde 16 milyon Avro tutarında bir yatırım yapmaktadır. Firma, 2022 yılı sonlarında inşaatına başladığı 8 bin ve 5 bin metrekare büyüklüğündeki iki ayrı kapalı alanda gerçekleştireceği üretim için ilk aşamada 120 kişi istihdam etmeyi planlamaktadır.

“İntekar Yapı” ve “Silahtaroglu Grup” isimli Türk firmaları, 2020 yılından itibaren gerçekleştirdikleri girişimler neticesinde Makedonya’nın Negotino bölgesinde, sermayesi Makedonya devletine ait eski bir elektrik kablosu fabrikasını satın alarak modernizasyonunu gerçekleştirmiştir. Adı geçen firmalarımız tarafından yaklaşık 6,5 milyon Avro tutarında bir yatırımla kurulan “İntekar Global Korporation Doo Gostivar” isimli firma, “Inka Cable Negotino” markası ile Ekim 2022’den itibaren üretim faaliyetlerine başlamış bulunmaktadır.

Yenilenebilir enerji projeleri alanında faaliyet gösteren İstanbul’da yerleşik Fortis Enerji Elektrik Üretim A.Ş. isimli firma, Kırçova ili Oslomej Bölgesinde kurulacak toplam 100 MW kapasiteli güneş enerjisi santralının 50 MW’lık bölümünün yapımı için 16 Nisan 2021 tarihinde düzenlenen ihaleyi kazanmıştır. Firma, yaklaşık 40 milyon Avro yatırım bedelli güneş enerjisi santralının yapımını 2022 yılsonu itibarıyla tamamlamıştır. Firma, sonrasındaki 35 yıl boyunca santralin işletilmesini de üstlenmiştir.

Aydın’da yerleşik “Kaltun Enerji” isimli firmamız ise ülkenin güneyindeki Demir Kapı ve Gevgeli bölgelerinde toplam 44 MW kapasiteli rüzgâr enerjisi santralının yapımını üstlenmiş bulunmaktadır. Söz konusu projenin yatırım bedeli 60 milyon Avro’nun üzerinde olup 12 türbinli santral, sonraki 20 yıl boyunca firmamız tarafından işletilecektir. Rüzgâr enerjisi santralının elektrifikasyon ve otomasyon işlerinin yapımı (tasarım, mühendislik, tedarik, montaj, test ve devreye alma), 7,6 milyon Avro bedelle İstanbul merkezli “YEO Teknoloji Enerji ve Endüstri A.Ş.” isimli firma tarafından gerçekleştirilmektedir.

Öte yandan, Kuzey Makedonya’da yerleşik bazı firmalarımızın faaliyetleri aşağıda özetlenmektedir:

**Cevahir Gurup:** Cevahir Gurup şirketleri tarafından başkent Üsküp’te inşa edilen brüt 282 bin metrekare inşaat alanı olan “Sky City” projesi, toplamda dört kule şeklinde, 1.376 adet daire ve bir AVM’yi

içermektedir. Cevahir Gurup tarafından gerçekleştirilecek bir diğer konut projesi olan “Sun City”nin ilk etabının 18 bin metrekare alanda, sonraki etaplarının ise brüt 250 bin metrekare büyüklüğe kadar ulaşabilen bir alanda gerçekleştirilmesi planlanmaktadır. Söz konusu proje kapsamında, zemin düzeltme, yol vb. altyapı çalışmaları tamamlanmış; üstyapı inşaatına ise henüz başlanmamıştır.

**Limak İnşaat:** Limak İnşaat tarafından geliştirilen, Üsküp şehir merkezinde 330 bin metrekare brüt alana sahip “Diamond of Skopje” isimli proje kapsamında, Makedonya Bulvarı alt geçit olarak düzenlenmiş; geçit üzerinde AVM, otel, ofis ve rezidans blokları tasarlanmıştır. Yaklaşık 330 milyon Avro yatırım bedeli olan proje 4 bloktan oluşan konut ve ofis, AVM ve otel bulunmaktadır.

**TAV Havalimanları:** TAV firması, Kuzey Makedonya’nın “Üsküp Büyük İskender Havalimanı” ile “Ohri Aziz Pavlus Havalimanı”nın yapım ve işletmesini 1 Mart 2011 tarihinde devralmıştır. Her iki havalimanında başlatılan genişletme ve yenileme çalışmaları TAV tarafından hızlıca yürütülerek, Ohri Havalimanı 2011 yaz sezonuna, Üsküp Havalimanı ise Kuzey Makedonya’nın 8 Eylül 2011 tarihindeki 20. Bağımsızlık Gününe yetiştirilmiştir. Firma, %70’i TAV çalışanları olmak üzere, 1.100 kişiye istihdam sağlamaktadır. Üsküp ve Ohri Havalimanlarının 2009’da 640 bin olan toplam yolcu sayısı, TAV firmasının yönetiminde her yıl artış göstermiş ve 2023 yılı sonunda 3,2 milyona ulaşmıştır. Üsküp Havalimanı, Uluslararası Havalimanları Konseyi (Airports Council International) tarafından 2023 yılında dokuzuncu kez Avrupa’nın kendi kategorisinde en başarılı havalimanı seçilmiştir.

**Halkbank:** Kuzey Makedonya bankacılık sektöründe 1999 yılından itibaren faaliyet gösteren Ziraat Bankası 2012 yılında tüm aktif ve pasifi, şubeleri ve personeliyle (17,5 milyon Avro sermayesi, 4 şubesi, 65 çalışanı) birlikte 1 Ekim 2012 tarihinde Halk Bankası tarafından satın alınmış ve ismi “Halkbank AD Skopje” olarak değiştirilmiştir. Kuzey Makedonya’da hızla büyüyerek ülkenin beşinci büyük bankası konumuna gelen Halkbank, 2023 yılsonu itibarıyla 45 şubesi ve 780 çalışanı ile hizmet vermektedir. Öte yandan, Halk Sigorta, 2018 yılında Nova Insurance firmasını satın alarak “Halk Insurance” adıyla Kuzey Makedonya sigortacılık piyasasına giriş yapmıştır.

**Sütaş:** Ülkemizin önde gelen süt ve süt ürünleri üreticisi Sütaş, Nisan 2012’de Üsküp yakınlarındaki “Swedmilk” süt fabrikasını satın almış ve modernleştirme yatırımları yaparak süt, yoğurt, ayran ve beyaz peynir üretimine başlamıştır. Sütaş, Kuzey Makedonya’daki pazar payını artırabilmek için yerel ve bölgesel rakiplerle yoğun bir rekabet içerisinde. Firma, Kuzey Makedonya’daki tesisinde kaşar peyniri ve diğer süt ürünlerinin üretimine yönelik yatırımların yanı sıra süt ihtiyacını temin edecek hayvancılık yatırımları planlamaktadır.

**Acıbadem-Sistina Hastanesi:** Acıbadem Hastaneleri, Üsküp’te Sistina Grup’a ait hastaneye 2013 yılında %50 ortak olarak Kuzey Makedonya sağlık pazarına girmiştir. Ortaklık sonrasında ilave üniteler açılması ve işletme sisteminin Acıbadem kurallarına göre geliştirilmesine yönelik yatırımlar yapılması sonucunda ülkenin genel nitelikli en modern hastanesi olmuştur. Hastane, 2016 yılında JCI (Joint Commission International) tarafından akredite edilmiştir. Hastane bünyesindeki çocuk polikliniği, yapılan ilave yatırımlarla genişletilmiş ve Eylül 2020’den itibaren genel nitelikli bir çocuk hastanesine dönüştürülmüştür. Acıbadem-Sistina Çocuk Hastanesinde Kuzey Makedonya’daki ilk ve tek çocuk kalp hastalıkları tedavi ünitesi de yer almaktadır. Hastane, Kosova’dan gelen çok sayıda hastaya da hizmet vermektedir.

**Sante Plus Hastaneleri:** İstanbul merkezli Sante Plus Hastaneler Grubunun Üsküp'te üç adet hastanesi bulunmaktadır. Üsküp'teki ilk hastane ağırlıklı olarak kadın hastalıkları ve doğum, infertilite tedavisi ve tüp bebek branşlarına odaklanmıştır. Aynı zamanda ortopedi branşına özel düzenlenmiş ameliyathanesi de bulunan hastane, hem bölge halkına hem komşu ülkelerden gelen hastalara hizmet vermektedir. Üsküp'teki ikinci hastane ise check-up kliniği, iç hastalıkları, KBB, göz hastalıkları, dermatoloji, ağız ve çene cerrahisi, iş sağlığı gibi çeşitli branşlarda tedavi imkânları sunmaktadır. Yakın zamanda Sante Plus Hastaneler Grubu bünyesine katılan “European Eye Hospital” ise Nisan 2011'de faaliyete geçmiştir. Kuzey Makedonya ve çevre ülkelerin en modern tesisi olarak 12 milyon ABD Doları değerinde bir yatırımla kurulan göz hastanesi, 15.000 muayene/ay kapasitesiyle aralarında Türk doktorların da bulunduğu 54 personelle hizmet vermektedir.

**Fimar Mermer:** Sivas merkezli Fimar Holding kuruluşu olan Fimar Balkan firması 2016 yılından bu yana Pirlepe şehrinde mermer ocakları işletmektedir. Kuzey Makedonya'daki toplam yatırım tutarı 40 milyon Avro'ya ulaşan firmada 196 kişiye istihdam sağlanmaktadır. Firmanın Kuzey Makedonya'daki mermer üretiminin %95'i Selanik Limanı üzerinden dünyanın farklı noktalarına ihraç edilmektedir.

**Uluslararası Balkan Üniversitesi:** Üniversite, 2006 yılında eğitime başlamış olup 2017 yılında Shanghai Ranking Consultancy tarafından Kuzey Makedonya'nın en iyi eğitim veren üniversitesi seçilme başarısını göstermiştir. Üniversitenin yeni yerleşkesi 2018 yılı sonbahar dönemi itibarıyla eğitime açılmıştır.

## 2. Türk Yatırımcıların Karşılaştıkları Sorunlar

Firmalarımızın Kuzey Makedonya'da karşılaştıkları başlıca sorunlar aşağıda yer almaktadır:

- Vergi hukuku ve diğer mevzuatlardaki sık değişiklikler
- Bürokrasinin gelişen mevzuatı uygulama bilgisinin yetersizliği
- Sık yapılan ve uzun süren vergi denetimleri ve ağır ceza uygulamaları
- Faaliyet izni, inşaat ruhsatı vb. süreçlerin çok uzun zaman alması
- Adalet sisteminin etkin çalışmaması
- Önemli ihalelerin sonuçlandırılmaması ve son aşamalarda yapılan iptaller

Girişimcilerimizin ilettiği sorunlar yüz yüze görüşmelerle ve gerekli durumlarda diplomatik kanallarla ilgili Kuzey Makedonya makamlarına bildirilmektedir. Kuzey Makedonya Hükümeti'nin ve bürokrasisinin uygulamada ortaya çıkan sorunların çözümüne yönelik yaklaşımı genel itibarıyla olumludur. Ancak, özellikle ülkenin kendine özgü yapısal sorunları ve adalet/yargı sistemindeki sıkıntılar, yatırımcılar için en büyük riskler arasındadır.

Arazi veya mülk satın alma durumlarında, satın alınacak yerin tapu ve kadastro kayıtları mutlaka kontrol edilmeli; özel veya kamu (bazen hem özel sektöre hem kamuya ait olabilmektedir) malı olup olmadığı araştırılmalıdır. Kiralanacak yerlerle ilgili de mutlaka nitelikli bir araştırma yapılmalıdır. İşbirliği yapılacak kişi ve firma seçiminde dikkatli olunmalı; banka teminatı dışında teminat kabul edilmemeli; her ne sebeple olursa olsun, uluslararası geçerliliği bulunan sözleşmelerle çalışma kuralından vazgeçilmemelidir. Ayrıca, yapılacak sözleşmelerde, ihtilaf halinde uluslararası mahkemelerin veya Türk mahkemelerinin yetkilendirilmesine gayret edilmelidir.

**D. KUZEY MAKEDONYA'DAKİ DİĞER ÜLKELERİN YATIRIMLARI (Doğrudan Yabancı Yatırım Verileri)**

**Ülkelere Göre Doğrudan Yabancı Yatırımlar (Stok, Milyon Avro)**

| Ülke                      | 2016         | 2017         | 2018         | 2019         | 2020         | 2021         | 2022         | 2023           | 2024            |
|---------------------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|----------------|-----------------|
| Avusturya                 | 567,5        | 636,7        | 687,1        | 771,9        | 815,8        | 912,7        | 1.052,6      | 1.198,6        | 1262,7          |
| Yunanistan                | 463,4        | 473,9        | 488,3        | 518,3        | 548,8        | 612,1        | 728,6        | 751            | 808,4           |
| İngiltere                 | 519,4        | 531,6        | 739,6        | 659,8        | 759,3        | 652,2        | 633,6        | 475,5          | 732             |
| Almanya                   | 248,2        | 273,0        | 320,8        | 366,7        | 385,9        | 470,8        | 572,1        | 651,6          | 853,8           |
| Hollanda                  | 423,3        | 375,3        | 426,1        | 398,3        | 508,3        | 503,2        | 543,5        | 596,6          | 663,4           |
| <b>Türkiye</b>            | <b>247,8</b> | <b>252,3</b> | <b>283,9</b> | <b>344,5</b> | <b>376,5</b> | <b>423,4</b> | <b>536,5</b> | <b>715,3</b>   | <b>852,6</b>    |
| Slovenya                  | 374,5        | 323,9        | 362,9        | 397,3        | 403,4        | 459,9        | 484,4        | 538,5          | 565,7           |
| İsviçre                   | 179,6        | 184,4        | 176,3        | 182,9        | 223,7        | 273,9        | 281,1        | 299,6          | 304,5           |
| Bulgaristan               | 148,0        | 150,4        | 163,0        | 193,6        | 214,1        | 244,0        | 269,9        | 289,9          | 316,3           |
| Macaristan                | 209,5        | 213,5        | 213,8        | 206,8        | 191,7        | 178,7        | 176,4        | 224,9          | 273,67          |
| <b>Tüm Ülkeler Toplam</b> | <b>4.657</b> | <b>4.698</b> | <b>5.307</b> | <b>5.704</b> | <b>5.852</b> | <b>6.298</b> | <b>7.013</b> | <b>5.741,5</b> | <b>6.632,93</b> |

**Kaynak:** Kuzey Makedonya Merkez Bankası

Kuzey Makedonya Cumhuriyeti, bağımsızlığını ilan ettiği 1991 yılından sonra sosyalist dönemden kalma kamuya ait ekonomik işletmeleri hızla özelleştirmiştir. Ancak, özelleştirilen şirketlerin bir kısmı başarısız yönetim yüzünden iflas etmiş; bir kısmı da devralan şirketler tarafından üretim dışındaki amaçlarla kullanılmıştır. Örneğin; Hellenic Petroleum tarafından satın alınan petrol rafinerisi bir süre çalıştırıldıktan sonra faaliyetlerini durdurmuş; petrol Yunanistan'dan ithal edilmeye başlanmıştır. Diğer bazı tesisler ise depo, ofis vb. şekillerde kiralanmıştır. Kuzey Makedonya, bu şekilde üretim tesislerinin önemli bir kısmını kaybetmiş ve ülke yüksek oranlı işsizlik sorunuyla karşı karşıya kalmıştır.

Kuzey Makedonya, sermaye birikiminin yetersizliği sebebiyle, ekonomik büyüme ve işsizliğin azaltılması için yabancı sermaye yatırımlarına ihtiyaç duymaktadır. Bu nedenle ülkede, düşük vergi oranları, serbest bölge teşvikleri, bürokratik sorunların azaltılması, mevzuatın AB ile uyumlaştırılması vb. yatırımcı dostu politikalar uygulanmaktadır.

Ayrıca, yürürlüğe konulan STA'lar ve benzeri ticaret anlaşmaları kapsamında 650 milyon nüfusluk bir pazara gümrük vergisiz olarak giriş imkânı sağlanması yabancı yatırımlar için cazip bir ortam oluşturmaktadır. Bu cazip ortam sayesinde son 5 yılda yıllık ortalama 450 milyon Avro değerinde yabancı sermaye yatırımı gerçekleşmiştir. Bu yatırımlar ağırlıklı olarak serbest bölgelerde ve çoğunlukla otomotiv yan sanayi sektöründe yoğunlaşmaktadır.

Yukarıda sunulan tabloya göre yatırımların geldiği ülkeler ve yıllara göre gelişimi incelendiğinde, Avusturya, Yunanistan, Hollanda, Slovenya ve Macaristan'ın, banka, rafineri, telekomünikasyon ve enerji şirketlerini ilk yıllardaki özelleştirmelerle satın alarak Kuzey Makedonya'ya girdikleri; İngiltere, Almanya ve Türkiye'nin ise son yıllarda artan şekilde Kuzey Makedonya'da yatırım yaptıkları görülmektedir.

## E. YATIRIMCILAR İÇİN YARARLI BİLGİLER

### 1. Faydalı Linkler

Başbakanlık: <https://www.vlada.mk/>

Ekonomi ve Çalışma Bakanlığı: <https://economy.gov.mk/>

Maliye Bakanlığı: <https://finance.gov.mk/>

Ulaştırma Bakanlığı: <http://www.mtc.gov.mk/>

Merkez Bankası: <http://www.nbrm.mk/>

Yabancı Yatırımlar Ajansı: <http://investnorthmacedonia.gov.mk/>

Serbest Bölgeler Genel Müdürlüğü: <https://fez.gov.mk/>

Merkez Sicil: <https://www.crm.com.mk/>

Çalışma Ajansı: <https://av.gov.mk/home.nspx>

Devlet İstatistik Kurumu: <http://www.stat.gov.mk/>

Gümrük İdaresi: <https://customs.gov.mk/>

Kamu Gelirleri Ofisi: <http://ujp.gov.mk>

Devlet Karayolları Genel Müdürlüğü: <http://www.roads.org.mk/>

Makedonya-Türkiye Ticaret Odası: <https://matto.com.mk/>

Makedonya Ekonomi Odası: <https://www.mchamber.mk/>

Makedonya Mimarlar ve Mühendisler Odası: <https://www.komoraoui.mk/>

### 2. Ulaşılabilecek Hukuki & Mali Danışmanlık Şirket ve Bürolarına İlişkin Bilgiler

#### - Hukuk Ofisleri/Avukatlar

##### Türkçe Konuşan Avukatlar

|                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b><u>Avukat Linda Ahmed</u></b><br>Adres: Mayakoski Sk. No:7-1/3 Skopje<br>Cep: 00389 70 410 401<br>e-posta: <a href="mailto:advlinda@gmail.com">advlinda@gmail.com</a> | <b><u>Klinche &amp; Dimovski Law Office</u></b><br>Ufuk Klinche<br>Adres: 80-1/2 İlinden Blvd. Skopje 1000<br>Cep Tel: 00389 70 857 557<br>e-posta: <a href="mailto:ufuk_klinche@hotmail.com">ufuk_klinche@hotmail.com</a>                                                                                                                                      |
|                                                                                                                                                                          | <b><u>Avukat Selma Serif Mürsel</u></b><br><b><u>Cell Consulting Group</u></b><br>İş Tel: 00389 2 5203969 (Üsküp)<br>İş Tel: 00389 47 452282 (Resne)<br>Cep Tel: 00389 77 585189<br>e-posta: <a href="mailto:selma.serif@cellconsultinggroup.mk">selma.serif@cellconsultinggroup.mk</a><br><a href="mailto:Selma_serif@hotmail.com">Selma_serif@hotmail.com</a> |

**Arlind Zeqiri, M.A**

Tel: 00389 2 322 23 84

Mobil: 0043 676 885 33 33 52

e-posta: arlind.zeqiri@lansky.at

**Kolevski Law Office****Avukat Zlatko Kolevski**

Adres: Ul. Mitropolit Teodosij Gologanov No: 59/2-2, Skopje

İş Tel: 00389 2 3116262

Cep Tel: 00389 70 220 800

e-posta: [zlatko@kolevski.com.mk](mailto:zlatko@kolevski.com.mk)

**Zivko Mijatovic & Partners****Avukat Aleksandar Bogojevski**

**(Fikri mülkiyet hakları uzmanlığı)**

Adres: Ul. Dame Gruev nr. 3/2-11, PO Box. 276, Skopje

İş Tel: 00389 2 3215098

Faks: 00389 2 3222175

e-posta: [mk@zm-p.com](mailto:mk@zm-p.com)

Web: [www.zmp.eu](http://www.zmp.eu)

**DDK - Debarliev, Dameski, Kelesoska**

Adres: Albert Ajnstajn 4/1, Skopje

İş Tel: 00389 2 3215471 - 3136530

Faks: 00389 2 3215470

e-posta: [ddk@ddklaw.com.mk](mailto:ddk@ddklaw.com.mk)

Web: [www.ddklaw.com.mk](http://www.ddklaw.com.mk)

**Cakmakova Advocates**

Adres: 8-ma Udarna Brigada 43/3, Skopje

İş Tel: 00389 2 3115205 - 3233599 - 3233699

Faks: 00389 2 3111521

e-posta: [cakmakova@mlca.com.mk](mailto:cakmakova@mlca.com.mk)

Web: [www.mlca.com.mk](http://www.mlca.com.mk)

**Karanovic & Nikolic Law Office**

Adres: Orce Nikolov 68, Skopje

İş Tel: 00389 2 3223870

Faks: 00389 2 322 38 71

e-posta: [KNMacedonia@karanovic-nikolic.com](mailto:KNMacedonia@karanovic-nikolic.com)

**Papazoski and Mishev Law Firm**

Adres: 16, Bul. 8 Septemvri, Hyperium Business Center, 2nd floor, Skopje

İş Tel: 00389 2 3140 909

Faks: 00389 2 3116525

Cep Tel: 00389 72 422012

e-posta: [kiril.papazoski@mk.pwc.com](mailto:kiril.papazoski@mk.pwc.com)

Web: [www.papazoski-mishev.mk](http://www.papazoski-mishev.mk)

**Panova Law Office****Avukat Biljana Panova Videski**

Adres: Mirce Orovcanec 25, Skopje

İş Tel: 00389 2 3091836

Cep Tel: 00389 70 225527

e-posta: [panova@panova.com.mk](mailto:panova@panova.com.mk)

Web: [www.panova.com.mk](http://www.panova.com.mk)



**Kolemisevski & Partners**

Adres: Ul. Gjuro Gjakovic, No: 16 Local 4, Skopje

İş Tel/Faks: 00389 2 3110510

e-posta: [kiril.kolemisevski@kip.mk](mailto:kiril.kolemisevski@kip.mk) - [sandra.velovska@kip.mk](mailto:sandra.velovska@kip.mk)

Web: [www.kip.mk](http://www.kip.mk)

**Simeon Angelovski**

Adres: BTC Mavrovka, Blok C 2/10, Skopje

İş Tel/Faks: 00389 2 3231613

Cep Tel: 00389 70 213740

e-posta: [simeon.angelovski@hotmail.com](mailto:simeon.angelovski@hotmail.com)

**Branka Ilievska, Lawyer**

Address: Naum Naumovski 88, Skopje

Cep Tel: 00389 70 572394

e-posta: [brankasekulic50@hotmail.com](mailto:brankasekulic50@hotmail.com)

**Advokatsko Drustvo De Lege**

Adres: Koco Racin 14-6/6, Skopje

İş Tel: 00389 2 3225131 - 3132200

Faks: 00389 2 3225131

e-posta: [contact@delege.com.mk](mailto:contact@delege.com.mk)

Web: [www.delege.com.mk](http://www.delege.com.mk)

**Zoran Andonovski**

Adres: Orce Nikolov 98, Skopje

İş Tel: 00389 2 3114737

Faks: 00389 2 3120420

e-posta: [info@polenak.com](mailto:info@polenak.com)

Web: [www.polenak.com.mk](http://www.polenak.com.mk)

**Cukic & Markov - Law Office**

Adres: Leninova 33 A, Skopje

İş Tel: 00389 2 3230916 - 3120211

Faks: 00389 2 3120211

e-posta: [office@cukic-markov.com.mk](mailto:office@cukic-markov.com.mk)

Web: [www.cukic-markov.com.mk](http://www.cukic-markov.com.mk)

**Mens Legis Law Firm**

Adres: Str. Dimitrie Chupovski 22A/1-13, Skopje

İş Tel: 00389 2 3126462

Faks: 00389 2 3115677

e-posta: [mlegis@t.mk](mailto:mlegis@t.mk) - [ljubica.ruben@menslegis.com.mk](mailto:ljubica.ruben@menslegis.com.mk)

Web: [www.menslegis.com.mk](http://www.menslegis.com.mk)

**Katerina Dimova - Attorneys Office**

Adres: Ul. Dame Gruev 7/3-7, Skopje

İş Tel: 00389 2 3213936

Cep Tel: 00389 71 577788

e-posta: [dimova\\_katerina@yahoo.com](mailto:dimova_katerina@yahoo.com)

Web: [www.dimova.com.mk](http://www.dimova.com.mk)

**Lawyers Antevski**

Adres: Bul. Sv. Kliment Ohridski 29, 4<sup>th</sup> Floor, Apartment 20, Skopje

İş Tel: 00389 2 3217377 - 3217 378

Faks: 00389 2 2777290

e-posta: [lawyersa@t-home.mk](mailto:lawyersa@t-home.mk) - [lawyersa@unet.com.mk](mailto:lawyersa@unet.com.mk)

Web: [www.lawyers-antevski.com.mk](http://www.lawyers-antevski.com.mk)

**KUZEY MAKEDONYA'DA FAALİYET GÖSTEREN  
MUHASEBECİ VE MALİ MÜŞAVİRLER**

**Aurum Grup Doo**

Nurten Nezir (Türkçe konuşuyor)

Tel: 00389 76 467900

E-posta: [nurten\\_nezir@hotmail.com](mailto:nurten_nezir@hotmail.com)

Fulya Nezir Ayredini

Tel: 00389 76 467800

E-posta: [fulyanezir@hotmail.com](mailto:fulyanezir@hotmail.com)

**Nordves Consulting**

Veysel Saraç (Türkçe konuşuyor)

Tel: 00389 71 656555

E-posta: [veysels@nordves.mk](mailto:veysels@nordves.mk)

Web: [www.nordves.mk](http://www.nordves.mk)

**Planer Moj**

Aylin Recep (Türkçe Konuşuyor)

Tel: 00389 70 745 373

E-posta: [planerohrid@gmail.com](mailto:planerohrid@gmail.com)

**Makro Konsalting**

Bülent Derviş (Türkçe konuşuyor)

Tel: 00389 75 240906

E-posta: [makrokonsalting@gmail.com](mailto:makrokonsalting@gmail.com)

**Aktiva Konsalting**

Makedonska Kosovska brigada b.b., Skopje

Tel: 00389 2 2611975, 2621877

E-posta: [aktiva.konsalting@gmail.com](mailto:aktiva.konsalting@gmail.com)

**Amena**

Nikola Parapunov b.b., Skopje

Tel: 00389 2 3065435

Faks: 00389 2 3065435

E-posta: [amena\\_mk@hotmail.com](mailto:amena_mk@hotmail.com)

**Amplus-Economic (Amplus-Ekonomika)**

R.J.Korcagin 35, Skopje

Tel: 00389 2 3119180

Faks: 00389 2 3110920

E-posta: [ambus.ekonomika@yahoo.com](mailto:ambus.ekonomika@yahoo.com)

**Arge**

Anton Popov 85/2 lok.10, Skopje

Tel: 00389 2 2522864, 2533270

E-posta: [arge\\_sk@mt.net.mk](mailto:arge_sk@mt.net.mk)

**AVB**

Kole Nedelkovski 65 lok.1, Skopje

Tel: 00389 2 3122337

E-posta: [petrovasonja@yahoo.com](mailto:petrovasonja@yahoo.com)

**Azurnost**

Bosko Cvetkoski 3, Gostivar  
Tel: 00389 42 221160, 221161  
Faks: 00389 42 211162  
E-posta: [azur29@mt.net.mk](mailto:azur29@mt.net.mk)

**B&L Boro i Lupco**

Drezdenska 52, Skopje  
Tel: 00389 2 3061185, 3066604  
Faks: 00389 2 3061185  
E-posta: [bilj@mt.net.mk](mailto:bilj@mt.net.mk)

**Bam Konsalting**

Bozidar Adzija 1/10, Skopje  
Tel: 00389 2 2700659  
Faks: 00389 2 2700663  
E-posta: [bam\\_coms@mol.com.mk](mailto:bam_coms@mol.com.mk)

**Banimeks**

Cico Popovik 2-3/7, Skopje  
Tel: 00389 2 3113703, 3113703  
Internet Adresi: [www.diplomat.com.mk](http://www.diplomat.com.mk)  
E-posta: [banimak96@hotmail.com](mailto:banimak96@hotmail.com)

**Bikom**

bul.Partizanski Odredi 86/5, Skopje  
Tel: 00389 2 3090041, 3066824  
Faks: 00389 2 3090041  
E-posta: [bikom@on.net.mk](mailto:bikom@on.net.mk)

**Bilans-Hit**

11 Oktomvri 17, Skopje  
Tel: 00389 2 3232155  
Faks: 00389 2 3232155  
Internet Adresi: [www.bilans-hit.com.mk](http://www.bilans-hit.com.mk)

**Biro Plus**

Bul.K.J.Pitu br.24 lok.14, Skopje  
Tel: 00389 2 2466378  
Faks: 00389 2 2466378  
E-posta: [biroplus@yahoo.com](mailto:biroplus@yahoo.com)

**Biro za Smetkovodstveni Uslugi**

bul.Jane Sandanski 3/3, Skopje  
Tel: 00389 2 2467297  
Faks: 00389 2 2467297  
E-posta: [smetkovodstvo@gmail.com](mailto:smetkovodstvo@gmail.com)

**Bitrigo**

Nikola Tesla 2-1/22, Skopje  
Tel: 00389 2 3071120  
E-posta: [bitrigo@yahoo.com](mailto:bitrigo@yahoo.com)

**Bivest**

Trifun Hagi Janev 12-3/23, Skopje  
Tel: 00389 2 3173403, 3173405  
Faks: 00389 2 3173407  
E-posta: [bivest@mt.net.mk](mailto:bivest@mt.net.mk)

**Bohemija**

Prilepska 29/28, Bitola  
Tel: 00389 47 220085  
E-posta: [bohemia@mt.net.mk](mailto:bohemia@mt.net.mk)

**Bomar**

bul.Aleksandar Makedonski 9/61, Skopje  
Tel: 00389 2 3174176  
Faks: 00389 2 3171700  
E-posta: [bomar1998@hotmail.com](mailto:bomar1998@hotmail.com)

**Borgel**

bul.Jane Sandanski 19-2/8, Skopje  
Tel: 00389 2 2458760  
Faks: 00389 2 2458760  
E-posta: [borgel@unet.com.mk](mailto:borgel@unet.com.mk)

**Bozinovski**

Oktomvriska Revolucija 26-2/8, Kumanovo  
Tel: 00389 31 412020  
Faks: 00389 31 412020  
E-posta: [dejanbozinovski@yahoo.com](mailto:dejanbozinovski@yahoo.com)

**Ceem**

Jurin Gagarin 34-a, Skopje  
Tel: 00389 2 3084577  
E-posta: [ceem2000@gmail.com.mk](mailto:ceem2000@gmail.com.mk)

**Censum**

bul.3-ta Makedonska brigada n.nb., p.fah 12, Skopje  
Tel: 00389 2 3233301  
Faks: 00389 2 3233302  
Internet Adresi: [www.censum.com.mk](http://www.censum.com.mk)

**Dabai**

Samoilova b.b., Radovis  
Tel: 00389 32 633383  
E-posta: [dabaicompany@yahoo.com](mailto:dabaicompany@yahoo.com)

**Dacboj**

bul.Partizanski Odredi 76/4, Skopje  
Tel: 00389 2 3077048  
Faks: 00389 2 3077048  
E-posta: [suzanajosifovska@yahoo.com](mailto:suzanajosifovska@yahoo.com)

**Dams**

Razlovecko Vostanie 2a-2/1, Skopje  
Tel: 00389 2 3069190  
Faks: 00389 2 3069190  
E-posta: [dams@freemail.com.mk](mailto:dams@freemail.com.mk)

**Data Kom**

Praska 23, Skopje  
Tel: 00389 2 3079838, 3079848  
Faks: 00389 2 3079838  
E-posta: [datakommk@gmail.com](mailto:datakommk@gmail.com)

**Deal Consulting (Deal Konsalting)**

bul.K.J.Pitu 28-1/17, Skopje  
Tel: 00389 2 2464026  
Faks: 00389 2 2464026  
E-posta: [dealkonsalting@hotmail.com](mailto:dealkonsalting@hotmail.com)

**Dimitrov Revizija**

Trifun Hagi Janev 10-2/8, Skopje  
Tel: 00389 2 3117888, 3174101  
Faks: 00389 2 3117888  
E-posta: [finko@finko.com.mk](mailto:finko@finko.com.mk)

**Dis-Nova**

bul.Sv.Kliment Ohridski 58-b, Skopje  
Tel: 00389 2 3231262  
E-posta: [disnova@mt.net.mk](mailto:disnova@mt.net.mk)

**Efor-Komerc**

Pancevacka 7, Kumanovo  
Tel: 00389 31 430312  
E-posta: [miroslav.g@mt.net.mk](mailto:miroslav.g@mt.net.mk)

**Efpal**

Koce Metalec 1-g 1/4, Skopje  
Tel: 00389 2 2622952  
Faks: 00389 2 2622952  
E-posta: [ruzica\\_trpkova@mail.net.mk](mailto:ruzica_trpkova@mail.net.mk)

**Eko-Jurist**

Josif Josifovski Svestarot 9, Strumica  
Tel: 00389 34 326983  
Faks: 00389 34 326983  
E-posta: [eko\\_jurist@mt.net.mk](mailto:eko_jurist@mt.net.mk)

**Ekom D**

Moskovska 7 lok.24, Skopje  
Tel: 00389 2 3078723  
Faks: 00389 2 3078723  
E-posta: [ekom-d@mt.net.mk](mailto:ekom-d@mt.net.mk)

**Ekotehna**

bul.Jane Sandanski 90/4 lok.1, Skopje  
Tel: 00389 2 2452063  
Faks: 00389 2 2452063  
E-posta: [ekotehna@planetskopje.com](mailto:ekotehna@planetskopje.com)

**Elif**

Vanco Prke 3, Stip  
Tel: 00389 32 396650

**Elma-G**

Pance Pesev 3, Strumica  
Tel: 00389 34 330330, 343123  
Faks: 00389 34 343123  
E-posta: [elma-g@mt.net.mk](mailto:elma-g@mt.net.mk)

**Evro Zan**

Juzen Bulevar n.nb. lok.4, Skopje  
Tel: 00389 2 3133076, 3115316  
Faks: 00389 2 3115316  
E-posta: [serafimovi@mt.net.mk](mailto:serafimovi@mt.net.mk)

**Evrokont**

Strasko Arsovski 10-2/6, Kumanovo  
Tel: 00389 31 413480, 426430  
E-posta: [evrokont@freemail.org.mk](mailto:evrokont@freemail.org.mk)

**Evro-Univerzal**

Roza Petrova 57, Kocani  
Tel: 00389 33 275225  
Faks: 00389 33 275225  
E-posta: [zpostolov@yahoo.com](mailto:zpostolov@yahoo.com)

**Farel**

Kozle 88 B-4 lok.3/4, Skopje  
Tel: 00389 2 3086310  
Faks: 00389 2 3086210  
E-posta: [farel@mol.com.mk](mailto:farel@mol.com.mk)

**Finikom**

Branislav Nusik 13-2/17, Skopje  
Tel: 00389 2 3071267  
Faks: 00389 2 3071267  
E-posta: [finicom@mt.net.mk](mailto:finicom@mt.net.mk)

**Flogiston**

bul.Koco Racin 20, Kula 19, Skopje  
Tel: 00389 2 3215950  
Faks: 00389 2 3215948  
E-posta: [flogiston1@mt.net.mk](mailto:flogiston1@mt.net.mk)

**F-M Komerc**

Car Samoil 140-a, Bitola  
Tel: 00389 47 231422  
E-posta: [fmkomerc@yahoo.com](mailto:fmkomerc@yahoo.com)

**Free White - Info Li**

11-ti Oktomvri 16/5, Skopje  
Tel: 00389 2 3116859  
E-posta: [nataly76@freemail.org.mk](mailto:nataly76@freemail.org.mk)

**Galeb-Kb**

Todor Panica 12/32, Skopje  
Tel: 00389 2 2774629  
E-posta: [galeb\\_kb@yahoo.com](mailto:galeb_kb@yahoo.com)

**Giveko**

Mirce Acev 74-1/4, Skopje  
Tel: 00389 2 3115092  
Faks: 3162479  
E-posta: [giveko90@mt.net.mk](mailto:giveko90@mt.net.mk)

**GM Konsalting**

Venijamin Macukovski 2 lok.1, Skopje  
Tel: 00389 2 2460572, 2613293  
Faks: 00389 2 2613293  
E-posta: [majageor@yahoo.com](mailto:majageor@yahoo.com)

**Gordela**

Prevalec 3, Bitola  
Tel: 00389 47 256433  
E-posta: [gordela\\_pio@yahoo.com](mailto:gordela_pio@yahoo.com)

**Infkont**

Njudelhiska 5/4, Skopje  
Tel: 00389 2 3063390  
E-posta: [dobre\\_efremovski@yahoo.com](mailto:dobre_efremovski@yahoo.com)

**Intelast**

bul.Aleksandar Makedonski b.b., Skopje  
Tel: 00389 2 3174012  
Faks: 00389 2 3174012  
E-posta: [intelast@yahoo.com.mk](mailto:intelast@yahoo.com.mk)

**Iv-Ilinden**

TC Avtokomanda 5, lok.45, Skopje  
Tel: 00389 2 3174275  
Faks: 00389 2 3174275  
E-posta: [ilekarov@yahoo.com](mailto:ilekarov@yahoo.com)

**Jorka Kom**

Bul.ASNOM 8-1/24, Skopje  
Tel: 00389 2 2458282  
E-posta: [gjkate@yahoo.com](mailto:gjkate@yahoo.com)

**Kamiko**

Pero Nakov 133, Skopje  
Tel: 00389 2 3232132  
Faks: 00389 2 3232132  
E-posta: [kamiko@mt.net.mk](mailto:kamiko@mt.net.mk)

**Kanet Kompani**

Pirinska 28/5, Skopje  
Tel: 00389 2 3112532, 3222720  
Faks: 00389 2 3238459  
E-posta: [contact@hotelkanet.com.mk](mailto:contact@hotelkanet.com.mk)

**Kastel**

TC Skopjanka lok.11, Podzemen Premin, Skopje  
Tel: 00389 2 2462775  
Faks: 00389 2 2462775  
E-posta: [biro.kastel@yahoo.com](mailto:biro.kastel@yahoo.com)

**Kazma Komerc**

Franc Presern 94-a, Skopje  
Tel: 00389 2 2465172  
Faks: 00389 2 2037780  
E-posta: [kazmakomerc@gmail.com](mailto:kazmakomerc@gmail.com)

**Knigoprima Konsalting**

Porta Vlae lok.4, Skopje  
Tel: 00389 2 2040404, 2612812  
Faks: 00389 2 2040404  
E-posta: [knigoprima@mt.net.mk](mailto:knigoprima@mt.net.mk)

**Knigovoditel**

Bel Kamen 29-a, nas.Radisani, Skopje  
Tel: 00389 2 2671174  
Faks: 00389 2 2671172  
Internet Adresi: [www.knigovoditel.8k.com](http://www.knigovoditel.8k.com)  
E-posta: [knigovod@mt.net.mk](mailto:knigovod@mt.net.mk)

**Koko-Komerc**

bul.K.J.Pitu 24 lok.1, Skopje  
Tel: 00389 2 2463374  
Faks: 00389 2 2463374  
E-posta: [kokokomerc@yahoo.com](mailto:kokokomerc@yahoo.com)

**Kompanija NM**

kej 13-ti Noemvri 14-2/5, Skopje  
Tel: 00389 2 3111144  
Faks: 00389 2 3111144  
Internet Adresi: [www.kompanija.com.mk](http://www.kompanija.com.mk)  
E-posta: [contact@kompanijanm.com.mk](mailto:contact@kompanijanm.com.mk)

**Konto-Profit**

bul.K.J.Pitu 22 lok. 5 i lok. 6, Skopje  
Tel: 00389 2 2431340, 2465584  
Faks: 00389 2 2469711  
Internet Adresi: [www.kontroprofit.com.mk](http://www.kontroprofit.com.mk)  
E-posta: [kontoprofit@t-home.mk](mailto:kontoprofit@t-home.mk)

**Kontor**

ul.34 br.3, Novo Maalo, Skopje  
Tel: 00389 2 3231350  
Faks: 00389 2 3166574  
E-posta: [kontor@mt.net.mk](mailto:kontor@mt.net.mk)

**Kota-Em**

M.H.Jasmin 50, Skopje  
Tel: 00389 2 3112483  
E-posta: [kotaem@mt.net.mk](mailto:kotaem@mt.net.mk)



**Lebed LTD**

bul.11-ti Oktomvri 86 III/4, Skopje

Tel: 00389 2 3166999

E-posta: [lebedltd@mt.net.mk](mailto:lebedltd@mt.net.mk)

**Lubco Grcevski-Individual (LJubco Grcevski)**

Anton Popov 8-1/1, Skopje

Tel: 00389 2 2452116

E-posta: [lgorceski@yahoo.com](mailto:lgorceski@yahoo.com)

**Macedonian Accountant Center (Makedonski Revizorski Centar)**

M.H.Jasmin 20, Automakedonija, Skopje

Tel: 00389 2 3214706, 3214707

Faks: 00389 2 3214707

Internet Adresi: [www.mrc.com.mk](http://www.mrc.com.mk)

**Mag-Mat**

DTC Paloma Bjanka 16, Skopje

Tel: 00389 2 3231477

Faks: 00389 2 3231477

E-posta: [magmat@mt.net.mk](mailto:magmat@mt.net.mk)

**Makon**

Istarska 15, Skopje

Tel: 00389 2 3134388

Faks: 00389 2 3134388

E-posta: [makdenovski@cabel.com.mk](mailto:makdenovski@cabel.com.mk)

**Makoniks**

Bitpazarska b.b. Nov Objekt MNT, Skopje

Tel: 00389 2 3109636, 3115268

Faks: 00389 2 3115268

E-posta: [makomaks@mt.net.mk](mailto:makomaks@mt.net.mk)

**Maris Biro**

Blagoj Gorev 2/7, Skopje

Tel: 00389 2 222213

Faks: 00389 2 235413

E-posta: [maris\\_biro@hotmail.com](mailto:maris_biro@hotmail.com)

**Master Konsalting**

Leninova 11/2, Skopje

Tel: 00389 2 3231587

Faks: 00389 2 3231587

E-posta: [master\\_konsalting@yahoo.com](mailto:master_konsalting@yahoo.com)

**Mss 2000**

Cedomir Minderovik 29, Skopje

Tel: 00389 2 3237066

Faks: 00389 2 3237066

E-posta: [zlatko@primeko.com.mk](mailto:zlatko@primeko.com.mk)

**N-P-Konsalting**

kej 13-ti Noemvri 1, GTC, Skopje

Tel: 00389 2 3166144

Faks: 00389 2 3166144

E-posta: [npkonsalting@mt.net.mk](mailto:npkonsalting@mt.net.mk)

**Primeko Revizija**

Cedomir Minderovik 29, Skopje  
Tel: 00389 2 3212004, 3237066, 3216247  
Internet Adresi: [www.primeko-audit.com](http://www.primeko-audit.com)  
E-posta: [kontakt@primeko-revizija.com](mailto:kontakt@primeko-revizija.com)

**Pro Agens (Pro Agens)**

Naum Naumovski Borce 68/4, Skopje  
Tel: 00389 2 3162979, 3298763  
Faks: 00389 2 3109833  
Internet Adresi: [www.proagens.com.mk](http://www.proagens.com.mk)  
E-posta: [kontakt@proagens.com.mk](mailto:kontakt@proagens.com.mk)

**Rafajlovski Konsalting**

Ilindenska n.nb., Skopje  
Tel: 00389 2 3088900  
Faks: 00389 2 3121184  
Internet Adresi: [www.rafajlovski.com.mk](http://www.rafajlovski.com.mk)  
E-posta: [info@rafajlovski.com.mk](mailto:info@rafajlovski.com.mk)

**Ri-Trade**

Dimitrie Tucovic 221/1, Skopje  
Tel: 00389 2 3217094  
Faks: 00389 2 3217094  
E-posta: [ri-trade@t-home.mk](mailto:ri-trade@t-home.mk)

**S.E.M.**

bul.Partizanski Odredi 21-3/2, Skopje  
Tel: 00389 2 3116727  
Faks: 00389 2 3118231  
E-posta: [sem@neotel.net.mk](mailto:sem@neotel.net.mk)

**Sins Snezana**

Kozle 88 m/2, Skopje  
Tel: 00389 2 3082040  
E-posta: [bozinovski.darko@gmail.com](mailto:bozinovski.darko@gmail.com)

**Stozak**

Dimitar Vlahov 48, Ohrid  
Tel: 00389 46 231480, 264543  
Faks: 00389 46 231480  
Internet Adresi: [www.stozak.com.mk](http://www.stozak.com.mk)  
E-posta: [stozak@t-home.mk](mailto:stozak@t-home.mk)

**Studio Ada**

bul.Partizanski Odredi 8/4, Skopje  
Tel: 00389 2 3116032  
E-posta: [ifal@mt.net.mk](mailto:ifal@mt.net.mk)

**Suc-Komerc**

Naroden Front 23-5/5, Skopje  
Tel: 00389 2 3128061  
E-posta: [suc\\_komerc@yahoo.com](mailto:suc_komerc@yahoo.com)

**Tekbir**

Braka Ginoski 65, Gostivar  
Tel: 00389 42 216348  
E-posta: [tekbir@mt.net.mk](mailto:tekbir@mt.net.mk)

**Tim Konsalting**

bul.K.J.Pitu 30-3/1, Skopje  
Tel: 00389 2 2464309, 2461626  
Faks: 00389 2 2464877  
Internet Adresi: [www.teamconsulting.com.mk](http://www.teamconsulting.com.mk)  
E-posta: [team@mt.net.mk](mailto:team@mt.net.mk)

**Trio-Konsalting**

Marsal Tito b.b., Gevgelija  
Tel: 00389 34 214116  
Faks: 00389 34 217116  
Internet Adresi: [www.triocons.com.mk](http://www.triocons.com.mk)  
E-posta: [triocons@mt.net.mk](mailto:triocons@mt.net.mk)

**T-Smetka**

Dimitrar Vlahov b.b. lok.3, Ohrid  
Tel: 00389 46 257715  
Faks: 00389 46 256404  
E-posta: [slavicass@mt.net.mk](mailto:slavicass@mt.net.mk)

**Uni-Kont (Uni-Kont)**

Vasko Karangeleski n.nb., Skopje  
Tel: 00389 2 2401316, 2401317  
Faks: 00389 2 2401318  
E-posta: [unikont@mt.net.mk](mailto:unikont@mt.net.mk)

**Univelt**

ul.12 br.13, Skopje  
Tel: 00389 2 2571383  
Faks: 00389 2 2571383  
E-posta: [mimoza123m@yahoo.com](mailto:mimoza123m@yahoo.com)

**Veskont**

Cico Popovik 1-1 Podrum, Skopje  
Tel: 00389 2 3163800, 3211797  
Faks: 00389 2 3163800  
E-posta: [veskont91@yahoo.com](mailto:veskont91@yahoo.com)

**Zola-Komerc**

bul.16-ta Makedonska Brigada A-2 lok.7, Skopje  
Tel: 00389 2 3173326  
Faks: 00389 2 3173326  
E-posta: [zola\\_komerc@yahoo.com](mailto:zola_komerc@yahoo.com)

**Zunka Krsteva**

Nevena Stojkova 17-a, Strumica  
Tel: 00389 34 322310  
Faks: 00389 34 322310  
E-posta: [i.igors@gmail.com](mailto:i.igors@gmail.com)

## KUZEY MAKEDONYA'DA FAALİYETTE BULUNAN GÜMRÜKLEME (SPEDİSYON) FİRMALARI

### **Sky Sped DOO Skopje** (Türkçe Konuşan)

Ul.Stojka Cekova 852 br.62, Skopje

Tel: 00389 78 260 476

E-posta: [skysped@t.mk](mailto:skysped@t.mk)

### **Bomi 10**

Ul. 852 No.62, Üsküp

Tel: 00389 2 2522 200

Faks: 00389 2 2522 200

Internet Adresi: [www.bomi10.com.mk](http://www.bomi10.com.mk)

### **Dauti Transportshped**

Ul. 1723 No.20 Saraj, Üsküp

Tel: 00389 2 2520 241

Faks: 00389 2 2520 241

Internet Adresi: [www.dauti-transhped.com.mk](http://www.dauti-transhped.com.mk)

### **Deni Internacional**

Ul. 34 No.22 Ilinden, Üsküp

Tel: 00389 2 2581 760

Faks: 00389 2 2581 720

Internet Adresi: [www.deniint.com.mk](http://www.deniint.com.mk)

E-posta: [spedicija@deniint.com.mk](mailto:spedicija@deniint.com.mk)

### **Fersped**

Makedonija No.11-a, Üsküp

Tel: 00389 2 3149 444

Faks: 00389 2 3149 400

Internet Adresi: [www.fersped.com.mk](http://www.fersped.com.mk)

E-posta: [info@fersped.com.mk](mailto:info@fersped.com.mk)

### **Kvatroşped**

15. korpus No.3, Üsküp

Tel: 00389 2 3172 300

Faks: 00389 2 3172 300

Internet Adresi: [www.kvatroşped.com.mk](http://www.kvatroşped.com.mk)

### **Mediterran NP**

Pero Nakov No.116, Üsküp

Tel: 00389 2 2549 043

Faks: 00389 2 2549 043

Internet Adresi: [www.mediterran-np.com.mk](http://www.mediterran-np.com.mk)

### **Quehenberger**

Ul. 9 No.4 Petrovec, Üsküp

Tel: 00389 2 255 55 80

Internet Adresi: [www.quehenberger.com](http://www.quehenberger.com)

E-posta: [info.mk@quehenberger.com](mailto:info.mk@quehenberger.com)

### **Viktorijaşped**

Bosna i Hercegovina No.3, Üsküp

Tel: 00389 2 2600 605

Faks: 00389 2 2603 963

Internet Adresi: [www.victoriasped.com.mk](http://www.victoriasped.com.mk)

E-posta: [info@victoriasped.com.mk](mailto:info@victoriasped.com.mk)